

Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä 20.01.2026

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 20.01.2026

Varhaiskasvatuksen palvelusetelisääntökirjan päivitys ja palvelusetelin arvon tarkistaminen

360/00.01.02.05/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

varhaiskasvatusjohtaja Mika Harju, p. 050 559 7901

Päätös**Esittelijä**

sivistysjohtaja Jämsén Virve

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää määrittää 1.2.2026 lukien päiväkotien perimän omavastuuosuuden suuruutta siten, että huoltajan omavastuuosuus on enintään 75 euroa kunnallista varhaiskasvatusmaksua suurempi.

Edelleen sivistyslautakunta päättää korottaa palvelusetelin perushinnan enimmäisarvoa 7,64 %:lla 1.8.2026 lukien indeksitarkistuksen mukaisesti.

Lisäksi sivistyslautakunta hyväksyy liitteenä olevan päivityksen varhaiskasvatuksen palvelusetelisääntökirjaan 1.2.2026 lukien.

Sivistyslautakunta tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Perusteluosa

Kaupunginhallitus on 19.2.2018 § 43 hyväksynyt varhaiskasvatuspalvelujen palvelusetelisääntökirjan käyttöön 1.3.2018 lukien sekä päättänyt palvelusetelijärjestelmän käyttöönotosta 1.8.2018 mennessä. Lisäksi

kaupunginhallitus edellytti, että palvelusetelijärjestelmää seurataan ja arvioidaan vuosittain. Lapsia palvelusetelillä on noin 1300 ja kustannukset vuonna 2025 olivat noin 16 milj. €. Lahdessa toimivia palvelusetelituottajia on 25.

1) Varhaiskasvatuksen palvelusetelilainsäädännön uudistus

Laki varhaiskasvatuksen palvelusetelistä tuli voimaan 1.1.2026. Uuden lain mukaan asiakkaan palvelusetelin omavastuuosuudella tarkoitetaan sitä osuutta yksityisen palveluntuottajan varhaiskasvatuspalvelun hinnasta, jota kunnan myöntämän palvelusetelin arvo ei kata ja joka jää palvelunkäyttäjän maksettavaksi ja jonka lisäksi palvelunkäyttäjältä ei saa periä muita varhaiskasvatusmaksuja.

Asiakkailta ei siis saa 1.1.2026 alkaen periä enää lisämaksua. Lahdessa palveluntuottajilla on ollut mahdollisuus periä lisämaksua 0–75 euroa, josta kaupunki on korvannut huoltajille 25 euroa niiden osalta, joille ei syntyisi maksua kunnallisessa varhaiskasvatuksessa.

Tammikuun 2026 osalta kaupunki korvaa tämän tulomenetyksen palveluntuottajille erillisellä korvauksella. Arvioitu kustannusvaikutus kaupungille on noin 50 000 euroa, johon ei ole varauduttu talousarviossa.

Joulukuun 2025 tilanteen mukaan kaikki palvelusetelipäiväkodit perivät lisämaksua keskiarvon ollessa 54 euroa. Kaupunki korvasi 51 %:lle huoltajista lisämaksun 25 euron osalta. Tässä mallissa huoltajien omavastuu vaihteli 0–386 euroon.

Lain mukaan kunnan tulee määrittää palvelusetelin arvo niin, että se on palvelunkäyttäjän kannalta kohtuullinen. Lähtökohtana on, että kaupunki määrittää enimmäishinnan. Siitä vähennetään asiakkaan omavastuuosuus (joka voi olla tietyn määrän kunnallista maksua suurempi) ja loppuosuuden kaupunki korvaa palvelusetelinä.

Seuraavassa on vaihtoehtoja, joissa kolmessa ensimmäisessä on käytetty keskiarvoisen aiemmin maksetun lisämaksun (54 euroa) sisällyttämistä joko

huoltajan omavastuuosuuteen, kaupungin maksamaan palveluseteliin tai molempiin. Lisäksi on vaihtoehto, jossa mahdollistetaan omavastuuosuuden periminen enintään 75 euroa kunnallista varhaiskasvatusmaksua suurempana. Kaikissa vaihtoehtoisissa kaupunki luopuisi 25 euron korvaamisesta niille huoltajille, joille ei syntyisi maksua kunnallisessa varhaiskasvatuksessa.

Vaihtoehto a) Enimmäishinta nousee 54 eurolla ja keskiarvoinen lisämaksu (54 e) sisällytetään huoltajan omavastuuosuuteen kunnallisen varhaiskasvatusmaksun suuruisen osuuden lisäksi.

Ajalla 1.2.–31.7.2026 huoltajan omavastuuosuus olisi 54–365 euroa ja 1.8.2026 lähtien 54–389 euroa.

Vaikutusten arviointia:

- a) Osalla huoltajista maksu nousisi, osalla alenisi.
- b) Osalla palveluntuottajista tulo alenisi, osalla nousisi.
- c) Kaupungin kustannukset pienenisivät vuonna 2026 noin 176 000 euroa ja sen jälkeen vuositasolla noin 192 000 euroa.
- d) Huoltajia saattaisi maksujen noustessa hakeutua kunnalliseen varhaiskasvatukseen.
- e) Eriytymismahdollisuus yksityisten päiväkotien kesken suhteessa huoltajien valmiuteen korkeampaan maksuun.

Vaihtoehto b) Enimmäishinta nousee 54 eurolla ja aiemmin peritystä keskimääräisestä lisämaksusta (54 e) sisällytetään 27 euroa huoltajan omavastuuosuuteen ja 27 euroa kaupungin maksamaan palveluseteliin.

Ajalla 1.2.–31.7.2026 huoltajan omavastuuosuus olisi 27–338 euroa ja 1.8.2026 lukien 27–362 euroa.

Vaikutusten arviointia:

- a) Osalla huoltajista maksu nousisi, osalla alenisi.
- b) Osalla palveluntuottajista tulo alenisi, osalla nousisi.
- c) Kaupungille tulisi lisää kustannuksia vuonna 2026 noin 209 000 euroa (ei määrärahavarausta) ja sen jälkeen vuositasolla noin 228 000 euroa.
- d) Pienempi osa huoltajista saattaisi siirtyä kunnalliseen varhaiskasvatukseen.

Vaihtoehto c) Enimmäishinta nousee 54 eurolla ja se kohdistuu kaupungin maksamaan palveluseteliosuuteen.

Ajalla 1.2.–31.7.2026 huoltajan omavastuuosuus olisi 0–311 euroa ja 1.8.2026 lukien 0–335 euroa (vastaisi kunnallista maksua).

Vaikutusten arviointia:

- a) Huoltajilla osalla säilyisi nollamaksu, muilla laskisi.
- b) Palveluntuottajilla osalla tulot vähenisivät, osalla nousisi.
- c) Kaupungin kustannukset kasvaisivat vuonna 2026 noin 593 230 euroa (ei määrärahavarausta) ja sen jälkeen vuositasolla noin 647 160 euroa.
- d) Kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen käyttö tulisi samanhintaiseksi, yksityisen kysynnän lisääntyminen.

Vaihtoehto d) Palveluntuottajilla mahdollisuus omavastuuosuuden perimiseen enintään 75 euroa kunnallista varhaiskasvatusmaksua suurempana.

Ajalla 1.2.–31.7.2026 huoltajan omavastuu olisi 0–386 euroa ja 1.8.2026 lukien 0–405 euroa.

Vaikutusten arviointia:

- a) Palveluntuottajat määrittävät erisuuruisen omavastuun 0–75 euroa.
- b) Huoltaja maksaisi omavastuuta eri suuruisena eri palveluntuottajilla.
- c) Mahdollinen palveluntuottajien eriytyminen huoltajien maksukyvyn mukaan.
- d) Mikäli esimerkiksi keskiarvoin 54 euron entinen taso säilyisi, ero kunnalliseen maksuun kasvaisi, koska kaupunki ei enää kompensoisi 25 euroa.
- e) Kaupungin kustannukset pienenisivät vuonna 2026 noin 176 000 euroa ja sen jälkeen vuositasolla noin 192 000 euroa.

Esitetään edellä kuvatuista vaihtoehtoista d) -vaihtoehtoa sillä perusteella, että malli takaisi palveluntuottajille nykyisentasoisen (tai suuremman) tulon, pitäisi asiakkaan omavastuun ennallaan, mikäli yksittäiset palveluntuottajat eivät korottaisi omavastuuta (kaupunki ei kuitenkaan enää korvaisi 25 euroa). Vaihtoehto ei myöskään kasvattaisi kaupungin kustannuksia, vaan lisämaksun korvaamisen poistaminen alentaisi kustannuksia.

2) Indeksitarkistus

Varhaiskasvatuksen palvelusetelin enimmäisarvo hyväksytään Lahden kaupungin sivistyslautakunnassa. Palvelusetelin enimmäisarvo tarkistetaan vähintään kahden vuoden välein elokuussa, samaan aikaan kun kunnallisen varhaiskasvatuksen asiakasmaksuun tulevat indeksitarkistukset sekä muut valtakunnalliset muutokset. Arvon tarkistusperiaatteena käytetään varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain 16§:n tarkoittamaa indeksiä.

Lain tarkoittamissa indekseissä on tapahtunut seuraavat muutokset: opetustoimen hintaindeksi on noussut 7,84 % ja ansiotasoindeksi on noussut 7,44 %. Niiden yhteisvaikutuksena esitetään 7,64 %:n korotusta palvelusetelin perushinnan enimmäisarvoon 1.8.2026 lukien.

Kustannusvaikutukseksi vuodelle 2026 on arvioitu noin 527 000 euroa ja sen jälkeen vuositason n. 1,3 milj. €. Varhaiskasvatuspalvelujen vuoden 2026 talousarviossa on 500 000 euron määrärahavaraus indeksikorotukseen.

3) Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain vaikutus 1.8.26 lukien

Kunnallisiin varhaiskasvatusmaksuihin tehtävät indeksitarkistukset vaikuttavat huoltajien omavastuuosuuteen sekä kaupungin maksamaan palvelusetelin suuruuteen. Arviolta n. 17 %:lla huoltajista korkein maksu nousee, mikä pienentää kaupungin maksamaa palvelusetelin hintaa. Vastaavasti maksuttomien osuus (51 %) saattaa kasvaa ja muilla huoltajilla maksujen aleneminen suurentaa kaupungin maksamaa palvelusetelin hintaa.

4) Palvelusetelisääntökirjan päivitys

Edellä mainittujen vaikutusten lisäksi palvelusetelisääntökirjaa esitetään päivitettäväksi pääasiassa lainsäädäntöön liittyvien muutosten perusteella. Esitettävät muutokset on kuvattu liitteessä.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Varhaiskasvatuspalvelut

Palvelusetelituottajat